

Stichting Islamitisch Primair Onderwijs Rijnmond

Pestprotocol SIPOR

Dit pestprotocol heeft als doel:

- Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Hoe gaan wij hiermee om?

Op school willen we regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde stellen. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten. Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen. Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

Voor beginnende leerkrachten kan het moeilijk zijn om grensoverschrijdend gedrag te herkennen. Als vuistregel kun je hanteren: heeft dit gedrag bij volwassenen consequenties en zo ja, welke? Deze consequenties kunnen dan OP MAAT worden doorgetrokken naar de basisschool. Leerlingen moeten LEREN problemen zelfstandig op te lossen. Dit gaat niet vanzelf. Vandaar dat ook zij een concrete werkwijze aangereikt moeten krijgen.

Regel 1:

Word je gepest of heb je ruzie met iemand anders dan proberen wij het eerst zelf op te lossen. Wij zeggen: 'Stop!' Ik heb het recht te zeggen wat ik van de ander verwacht. Ik heb de plicht te luisteren naar wat de ander wil.

Regel 2:

Kunnen wij een probleem niet zelf oplossen dan zoeken wij hiervoor hulp bij de juf/meester. De juf/meester/mediator begeleidt de leerlingen in het vinden van de oplossing.

Regel 3:

Van de ander blijf je af! Kies je een alternatief, dan kies je ook voor consequenties die je nog vervelender zou kunnen vinden dan de aanleiding voor de ruzie.

Regel 4:

Geweld op wat voor wijze dan ook wordt door de bevoegden bestraft en opgetekend (internet, briefjes, gebaren, psychisch, fysiek etc.), omdat de geweldpleger hiermee voorbij is gegaan aan de eerdere voorgeschreven regels om eventuele problemen op te lossen. Straffen moeten binnen de proporties zijn. De leerkracht houdt zich ook aan de voorgeschreven straf. Strafmaatregelen kunnen variëren van het onthouden van beloningen tot de toegang weigeren tot de school (schorsing is een maximummaatregel). Iedere schorsing komt in het leerling-dossier en uiteindelijk in het OKR.

Regel 5:

De juf/meester die eventuele strafmaatregelen oplegt moet deze zodanig kiezen/formuleren dat eventuele wraakacties van de gestrafte worden voorkomen. De juf/meester heeft bij ernstige ruzies dan ook de plicht tot nazorg van beide partijen: bescherm de kinderen; ook tegen zichzelf.

Regel 6:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid en plicht heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel 7:

Samenwerken: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Ouders, leerkrachten en directie lossen het probleem in overleg op. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen.

Regels die gelden in alle groepen:

1. LUISTER EN HOOR
2. Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden
3. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wilt.
4. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
5. Als je kwaad bent zeg je: 'Stop daarmee!'
6. Spreek samen af wat je van de ander verwacht en wat je de ander belooft.
7. Kun je niet zelf een oplossing vinden, ga dan naar de meester of de juf.
8. Zeg er iets van tegen leerlingen en/of tegen de juf/meester als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
9. *Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten!*
10. Word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden.
11. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten is verboden.
12. Eerst vragen om toestemming voordat je aan spullen de ander zit
13. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen of beoordeeld worden
14. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op school.
15. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
16. Na het uitpraten maken we weer een nieuwe start.

Deze regels gelden op school en daarbuiten en hangen op een goed zichtbare plaats in de school en in de klas.

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht.

Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels.

Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

Hoe gaan wij om met pesten op school?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Er is voor de school een vertrouwenspersoon aangesteld. Deze persoon verdiept zich in de problematiek van het pesten d.m.v. cursussen en het lezen van artikelen.

Het probleem dat pesten heet:

Pesten komt voor in alle groepen van de basisschool.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven/sms
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- somatische klachten

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Aanpak van de ruzies en pestgedrag in vier stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen. De concrete werkwijze:

1. Partij 1 mag kort (in 1 zin) aangeven wat het wil (de eigen behoefte aangeven)
2. Partij 2 mag kort (in 1 zin) aangeven wat het wil (de eigen behoefte aangeven)
3. Beide partijen vertellen welk (deel van het) verzoek zij kunnen/willen inwilligen.
4. De definitieve afspraken worden door de leerlingen uitgesproken en bezegeld met een vriendschapshand. Excuses aanbieden mag, hoeft niet; hangt ervan af of de partijen dit willen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

De concrete werkwijze:

1. Partij 1 mag kort (in 1 zin) aangeven wat het wil (de eigen behoefte aangeven)
2. Partij 2 mag kort (in 1 zin) aangeven wat het wil (de eigen behoefte aangeven)
3. De juf/meester/mediator vraagt aan beide partijen wat we nu kunnen doen om ervoor te zorgen dat de wensen van beide partijen ingewilligd kunnen worden. Alleen als de leerlingen na voldoende bedenktijd niet kunnen aangeven wat de eigen behoeften zijn, geeft de juf/meester/mediator suggesties. De leerlingen kiezen er zelf de beste uit.
4. De afspraken worden door de leerlingen uitgesproken en bezegeld met een vriendschapshand. Excuses aanbieden mag, hoeft niet; hangt ervan af of de partijen dit willen.
5. De juf/meester/mediator prijst de leerlingen dat zij het probleem hebben kunnen oplossen,

Stap 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester in het leerling-dossier genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding in het leerling-dossier worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Maatregels/Aanpak

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten.

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden). En vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

fase 1:

- Time-out op een vast afgesproken plaats (op het plein)
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht (b.v. stelopdracht met de 5 W's) over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

fase 2:

Een gesprek met de ouders, het slachtoffer, de meelopers en de groep als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de 'Dit-kan-niet' map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem. (b.v. met een pestprogramma en/of een pestcontract)

fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Onderwijsbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere locatie behoort tot de mogelijkheden.

fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in het leerling-dossier terug te vinden is. We gebruiken hiervoor het "Dit kan niet"-formulier.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien datje op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet overbeschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

N.B. : Dit is even belangrijk als de begeleiding van de gepeste leerling.

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken!, pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden (als de intrinsieke motivatie er is).
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; optreden als het kind wel pest — belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Geven van een brochure met tips voor thuis.
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Adviezen aan de ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelf respect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Leerkrachten en ouders uit de ouderraad en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

"DIT KAN NIET"-formulier

FORMULIER VAN .....

Fase 1 (verantwoordelijkheid leerkracht + ouders)

Datum	Signaal	Actie
		Time out
		Nablijven en schriftelijke opdracht
		Melding naar ouders
		Gesprek bewustwording
		Afspraken gedragsverandering (pestcontract)

Fase 2 (verantwoordelijkheid leerkracht, directie, vertrouwenspersoon + ouders)

Datum	Signaal	Actie
		Gesprek met ouders op school (Verslag leggen. Afschrift naar ouders)

Fase 3 (verantwoordelijkheid vertrouwenspersoon + ouders)

Datum	Signaal	Actie
		Contact met CED,GGD,SMW

Fase 4 (verantwoordelijkheid directie, leerkracht + ouders)

Datum	Signaal	Actie
		Plaatsing op andere locatie (Schorsing)

Fase 5 (verantwoordelijkheid directie, bestuur + ouders)

Datum	Signaal	Actie
		Verwijdering

Vaststelling/instemming

Bestuur : 30-06-2009

BMT : 11-06-2009

GMR :